

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos
Išimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. birželio 30 d.
įsakymu Nr. A15-1339/25

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Atžalėlės“
Direktoriaus 2025 m. liepos 25 d.
Įsakymo Nr. V-61

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „ATŽALĖLĖS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus lopšelio-darželio „Atžalėlės“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa atnaujinta remiantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis¹ (toliau – Gairės), patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“², rekomendacijomis ikimokyklinio ugdymo pedagogams „Žaismė ir atradimai“³ bei Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais (žr. priedas 1).

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Požiūris į vaiką ir jo ugdymąsi grindžiamas laisve judėti, tyrinėti, mokytis per patirtį ir stiprinti sveiką gyvenimo būdą. Viena svarbiausių Mokyklos programos nuostatų – dėmesio centre aktyviai ir žaismingai besiuogdantis vaikas. Kiekvienas vaikas – unikalus ir individualus, todėl siekiama sudaryti palankias sąlygas atsiskleisti ir tobulėti toms vaiko asmenybės galioms, kurios yra nuspallvintos esminių vaikystės charakteristikų: smalsumo, tiesioginio ir nuoširdaus bendravimo, pasitikėjimo suaugusiais, noro kurti ir eksperimentuoti.

Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugđanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalakis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugđymui(si). Vaikų ugđymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugđymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo – vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Mokytojas aktyvus tyrėjas, kuris stebi vaiko žaidimą, papildo ugđymo(si) kontekstus, palaiko vaikų iniciatyvas. Vaikai yra aktyvūs ugđymo(si) turinio ir proceso kūrimo dalyviai, įsitraukiantys, atliepiantys, siūlantys, ir taip dalyvaujantys su jų ugđymusi susijusiuose sprendimuose. Vaikų reagavimo į ugđymo(si) situacijas stebėjimas, įsiklausymas į vaikų nuomonę padeda mokytojui geriau suprasti momento čia ir dabar poreikius ir jais grįsti ugđymo(si) procesą.

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

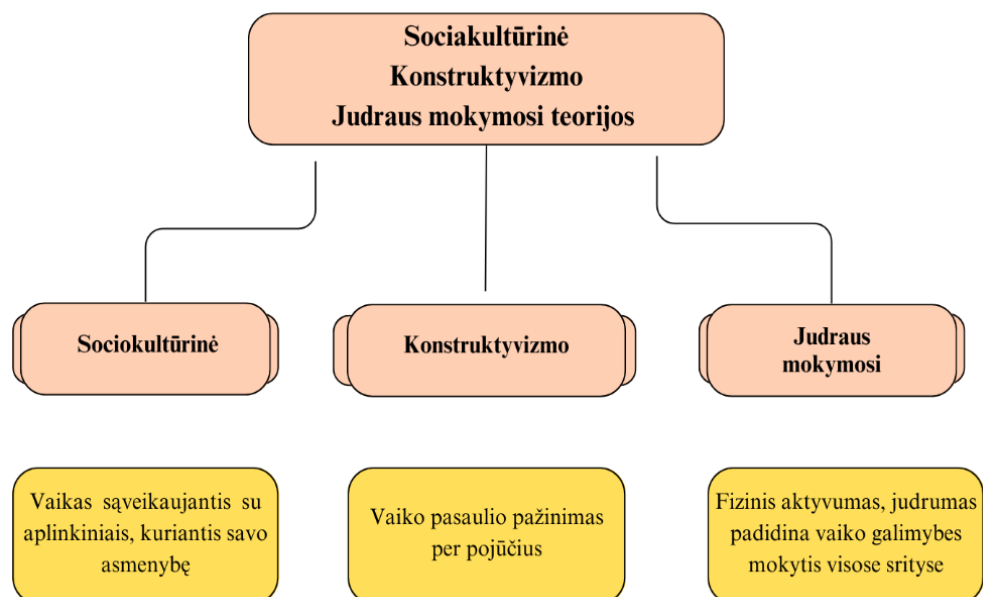
² <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimo-sistema-ikimokyklinis-ugdymas/ikimokyklinio-ugdymo-programa/>

³

http://www.ukvm.lt/bylos/el_biblioteka/ikimokyklinio_ugdymo_padejejas/Vadovas_pedagogui.Zaisme_ir_atradimai.pdf

Šeima yra pagrindinė vaiko ugdymosi institucija ir jos dalyvavimas vaiko ugdymo procese yra labai svarbus, šeima lemia sėkmingą vaiko socializaciją ugdymo procese. Pagrindinis tikslas, kurio siekiama įtraukiant tėvus į vaikų mokymą – teigiamas poveikis vaikų mokymosi rezultatams. Tyrimai rodo, kad tėvų įsitraukimas į vaikų mokymąsi turi įtakos ir vaikų ateities perspektyvai, psichinei vaikų sveikatai, besiformuojantiems socialiniams santykiams su aplinkiniais.

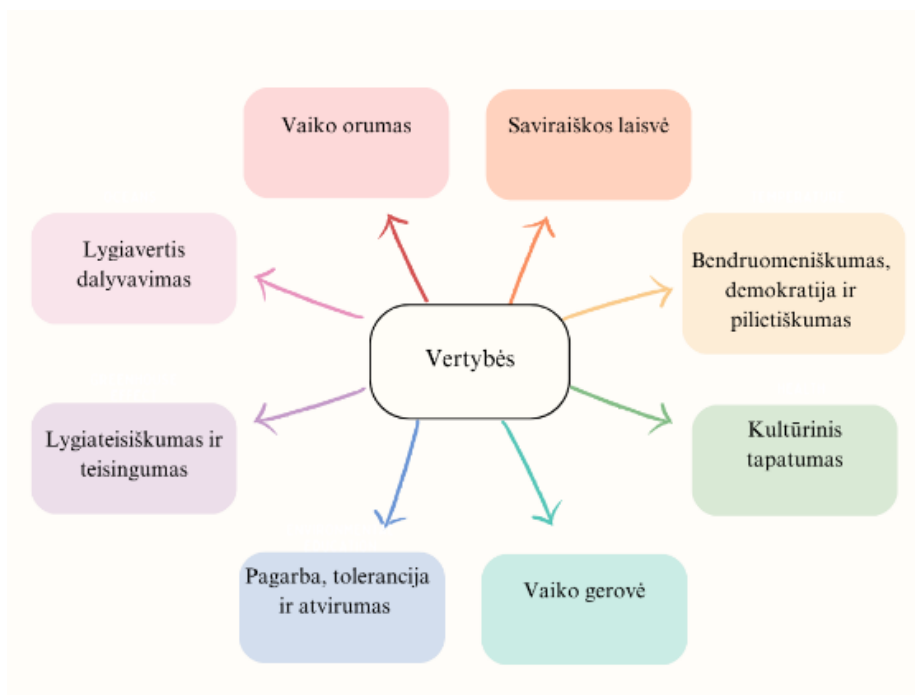
Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama sociokultūrine, konstruktyvizmo bei judraus mokymosi teorijomis (1 pav.). Sociokultūrinė teorija pabrėžia socialinių sąveikų svarbą – vaikas, aktyviai bendraudamas su kitais, plėtoja savo psichikos galias, konstruoja savo patirtis ir formuoja asmenybę. Konstruktyvizmo teorija vaiko ugdymą supranta kaip aktyvų, savarankišką procesą – vaikas pats tyrinėja, interpretuoja ir konstruoja žinias. Judraus mokymosi teorija išryškina fizinio aktyvumo įtaką visapusiškai vaiko raidai: mokantis per judesį, stiprėja ne tik fiziniai gebėjimai, bet ir pažintiniai, socialiniai bei emociniai procesai. Fizinis aktyvumas skatina mąstymą, gerina atmintį, dėmesio koncentraciją, padeda vaikams lengviau įsiminti informaciją ir ją taikyti praktikoje. Mokymasis tampa veiksmingesnis, kai siejamas su sensoriniu patyrimu – lietim, pusiausvyra, judesiu, kurie ugdo suvokimą ir motorinius įgūdžius. Siekiama, kad vaikai aktyviai veiktų, judėtų, tyrinėtų, reflektuotų. Mokytojas čia veikia kaip tyrėjas ir aktyvus ugdymo(si) proceso dalyvis – jis stebi vaikų veiklą, girdėdamas jų klausimus, reaguoja į jų poreikius, pasiūlo prasmingų judėjimo situacijų, organizuoja judriuosius žaidimus, į ugdymą integruoja interaktyvias užduotis ir kuria aplinką, kurioje judėjimas tampa natūralia kasdienio mokymosi dalimi. Tokia mokymosi forma užtikrina visuminę vaiko gerovę ir augimą.

1. pav. Programą grindžiančios teorijos

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymas grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis (2 pav.), kurios apima pagarbą kiekvieno vaiko unikalumui, jo individualių poreikių ir galimybių pripažinimą, atsakomybę už vaiko gerovę bei nuoseklų ugdymo proceso pritaikymą prie kintančių vaiko raidos poreikių.

2. pav. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų poreikiai

Vaikų ugdymasis vyksta per stebėjimą, spontanišką veiklą, įsitraukimą į patrauklias, malonumą teikiančias patirtis bei dalyvavimą mokytojo organizuotoje kryptingoje veikloje, atliepiančioje jų jėgas, poreikius ir pomėgius. Programa sukuria prielaidas užtikrinti ir turtinti kiekvienam vaikui svarbių poreikių tenkinimą, sudarant sąlygas visapusiškai jo raidai:

- žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

- saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;
- draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;
- pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;
- kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;
- programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Sėkmingam vaiko ugdymuisi svarbi šeimos ir Mokyklos sąveika, lygiaverčiai partneriai, kuriuos sieja: pagarba, abipus pasitikėjimas, atvirumas, objektyvumas, pozityvumas bei konfidencialumas. „Šeimos ir ikimokyklinės įstaigos bendradarbiavimas turi pasižymėti būdinga tarpusavio parama, bendra veikla, bei susitarimu dėl švietimo vertybių“ (Chreptavičienė, 2010). Tėvų apklausa parodė, kad bendravimas ir bendradarbiavimas:

- ✓ stiprina tarpusavio pasitikėjimą ir supratimą,
- ✓ užtikrina nuoseklų ugdymą tiek namuose, tiek mokykloje,
- ✓ skatina vaiko emocinę gerovę ir ugdymosi motyvaciją,
- ✓ padeda greičiau pastebėti ir spręsti vaiko ugdymo iššūkius.

Pagrindinė kokybiško ikimokyklinio ugdymo sąlyga yra ikimokyklinio ugdymo mokytojo, fizinio lavinimo mokytojo, meninio ugdymo mokytojo bei specialistų: psichologo,

logopedo, socialinio pedagogo sąveika. Fizinio lavinimo, meninio ugdymo mokytojai savo veiklą integruoja į vaikų ugdymo(si) procesą. Mokytojai bei specialistai reflektuoja vaikų ugdymo kokybę bei veiksmingumą, vertina vaikų ugdymosi pasiekimus bei numato tolesnio ugdymo(si) uždavinius.

Mokykla puoselėja nuolatinių partnerių įsitraukimą į ugdymo procesą: VšĮ „Vaikų ugdymas“⁴, Vilniaus miesto kompleksinių paslaugų centras „Šeimos slėnis“⁵, Antakalnio biblioteka⁶, Vilniaus universitetas⁷, Vilniaus apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba 6-oji komanda⁸, Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas⁹, Lietuvos tautinis olimpinis komitetas¹⁰, Higienos institutas¹¹, Vilniaus kolegija¹², Maisto bankas¹³. Veikiant kartu atsiranda galimybių plėtoti ir stiprinti bendradarbiavimą. Tinklaveika skatina kurti veiklą įvairovę, praturtinančią visų kompetencijų (socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos, pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, kultūrinės, komunikavimo ir skaitmeninės) ugdymą. Veikiant kartu skatinamas socialinių partnerių domėjimasis ugdymo turinio ir proceso pokyčiais.

Regiono ypatumai

Mokykla įsikūrusi Antakalnio mikrorajone – viename žaliausių ir istoriškai turtingiausių Vilniaus rajonų. Antakalnis išsidėstęs tarp kalvų, aukštutinėje miesto dalyje, pasižymi išskirtiniu gamtovaizdžiu ir gausia kultūrine bei gamtine įvairove. Ši vietovė suteikia puikias galimybes organizuoti ugdymą ne tik Mokyklos erdvėse, bet ir už jos ribų, aktyviai įtraukiant aplinką į vaikų kasdienį mokymąsi.

Tenkinant vaikų poreikį judėti, tyrinėti, pažinti ir patirti, vaikai reguliariai lankosi aplinkinėse edukacinėse vietose: akmenų labirinte „Vijūnė“, prie Saulės laikrodžio, Sapieginės pažintiniame take, Rokantiškių piliakalnyje, Neries pakrantėje bei pėsčiųjų takuose, Sapiegu parke ir rūmuose, bibliotekoje ir kitur. Šios aplinkos ne tik praturtina ir įvairina vaikų ugdymosi patirtis, bet ir padeda kurti prasmingus ryšius tarp teorinių žinių ir praktinės veiklos.

Gamtinės ir kultūrinės vietos tampa natūralia ugdymo(si) aplinka, kurioje vaikai gali

⁴ <https://www.ugdykim.lt/kontaktai/>

⁵ <https://seimos-slenis.lt/>

⁶ <https://www.vcb.lt/tag/antakalnio-biblioteka/>

⁷ <https://www.vu.lt/>

⁸ <https://geltoni.lt/imonos/6-oji-komanda/192081>

⁹ <https://vilnius.policija.lrv.lt/lt/policijos-komisariatai/vilniaus-m-1-pk/>

¹⁰ <https://ltok.lt/>

¹¹ <https://www.hi.lt/>

¹² <https://www.viko.lt/>

¹³ <https://www.maistobankas.lt/gpm/>

tyrinėti, stebėti, kurti, judėti, bendradarbiauti ir patirti tikrą pažinimo džiaugsmą. Tokia veikla stiprina vaikų gebėjimą mąstyti savarankiškai, ugdo atsakomybę už save ir aplinką, lavina socialinius įgūdžius bei skatina kūrybiškumą. Nuosekliai integruojant aplinką į ugdymo procesą, Mokykla kuria sąlygas vaikų visapusiškai raidai ir autentiškai, kontekstu pagrįstai patirčiai.

Mokyklos savitumas

Mokykla yra visapusiškai ugdanti, atvira ir bendradarbiaujanti, siekianti kiekvieno vaiko individualios pažangos, socialinės brandos ir emocinės gerovės, tačiau fizinis aktyvumas yra mūsų Mokyklos prioritetas. Mokyklos pasirinktas savitumas – vaikų ugdymas per fizinį aktyvumą – grindžiamas šiuolaikinėmis ugdymo tendencijomis, kurios pabrėžia judėjimo svarbą visapusiškam vaiko vystymuisi, suteikia vaikams galimybę išlikti aktyviais, smalsiais ir sveikais, užtikrina subalansuotą ugdymą, kuris dera su gamtos, istorijos ir kultūros pažinimu.

Vaikų ugdymuisi pasitelkiamos įvairios aplinkos – tiek jaučios, funkcionaliai įrengtos vidaus erdvės, tiek atradimams ir judėjimui palankios lauko erdvės. Ugdymo(si) erdvės modeliuojamos, keičiamos, turtinamos, orientuojantis į vaikų amžių, jų poreikius, gebėjimus, ugdymo(si) prioritetus, tikslus bei uždavinius. Vaikų poreikiams įstaigos viduje yra įkurtos edukacinės erdvės: „Kakės Makės pasaulis“, skaitymo erdvė, pažink Lietuvos žemėlapi. Lauko aplinka dinamiška, stimuliuojanti mokymą(si), skatinanti sveiką gyvenseną, judėjimą, mąstymą, kūrybiškumą. Visos Mokyklos grupės turi individualią žaidimų aikštelę su saugiomis, spalvingomis, šiuolaikinėmis priemonėmis. Lauko teritorijoje yra įkurtos edukacinės erdvės: futbolo stadionas, lankstumo, judrumo bei vikrumo erdvė, pojūčių takelis, ekologinis daržiukas, lauko bibliotekėlė, vabalų viešbutis.

Mokykla nuo 2016 m. yra pripažinta sveikata stiprinančia mokykla „Sveika mokykla“¹⁴. Mūsų tikslas – stiprinti mokinių ir kitų mokyklos bendruomenės narių fizinę, protinę, dvasinę sveikatą, gilinti sveikatos žinias bei formuoti sveikos gyvensenos įgūdžius, kurti integruotą, visą apimančią sveikatos stiprinimo sistemą bei sveikatai palankią aplinką. Tuo tikslu sukurta sveikatos stiprinimo ir programa „Sveikas vaikas – linksmas vaikas“.

Mokykla dalyvauja programoje „Sveikas maistas – sveikas vaikas“, siekiama diegti vaikams supratimą apie vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimo teigiamą poveikį sveikatai.

Nuo 2016 m. esame įstoję į programos „Sugrąžinkime vaikus į stadionus“ projektą

¹⁴ <https://www.hi.lt/sveikata-stiprinanti-mokykla/>

„Futboliukas“¹⁵. Mokykla dalyvauja įvairiuose sveikatinimo ir fizinį aktyvumą skatinančiuose projektuose, iniciatyvose, žaidynėse, sporto varžybose, programose pvz.: „Sveikatiada“¹⁶, „Lietuvos mažųjų žaidynės“¹⁷, Riukkpa¹⁸, Lietuvos futbolo federacijos programa „Užauginkime Ronaldo Lietuvai“¹⁹. Mokykla organizuoja draugiškas „Futboliuko“ varžybas su vaiku šeimomis, tarp Mokyklos grupių bei ikimokyklinio ugdymo mokyklų.

Nuo 2021 m. esame įstoję į tarptautinį „Steam school label“ tinklą²⁰. Organizuojant STEAM ugdymą mokykloje, Mokykla siekia didinti vaikų susidomėjimą STEAM dalykais, ugdyti vaikų kūrybiškumo, iniciatyvumo, bendradarbiavimo kompetencijas. Mokykloje taip pat taikomas STREAM ugdymas. Tai inovatyvus ugdymas, kur visos ugdymosi sritys yra glaudžiai susijusios tarpusavyje. STREAM yra kompleksinis reiškiny, apimantis visų bendrųjų kompetencijų ugdymą. STREAM – tai mokslas (Science), technologijos (Technology), skaitymas (Read), inžinerija (Engineering), menas (Art), matematika (Math).

Į vaikų ugdymosi procesą integruojama socialinio – emocinio ugdymo programa „Kimochis“²¹, kurios filosofija remiasi penkiais pagrindiniais principais, kurių gali išmokti kiekvienas vaikas: būti pagarbus, atsakingas, atsparus, atjaučiantis, malonus ir drąsus.

Integruojama tarptautinė programa „Zipio draugai“²², kurios pagalba vaikai mokosi įveikti kasdieninius emocinius sunkumus: atstūmimą, vienatvę, patyčias ar priekabiavimą, sunkius pokyčius. Skatinant vaikų etnokultūros vertybes, į vaikų ugdymosi procesą yra integruojamas Mokyklos etnokultūros projektas „Senolių pramintais takais“.

Stiprinant vaikų pilietiškumo, tautiškumo ir patriotizmo ugdymą bei pasididžiavimą savo šalimi, Mokykloje vyksta pilietiškumo ugdymas per pažinimą. Organizuojamos įvairios įtraukiančios veiklos, žaidimai, tradicinės šventės ir renginiai: skaitovų renginys „Iš vaiko širdelės, tau miela, šalele“, tautiškumo ir pilietiškumo ugdymo akcija „Atmintis gyva, nes liudija“, Lietuvos valstybės atkūrimo diena, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena. Ugdamas kultūrinį – istorinį sąmoningumą, pastabumą ir gebėjimą geriau suprasti bei interpretuoti miesto istoriją, kultūrinę aplinką yra organizuojamos vaikams ekskursijos: Gedimino pilis, Kryžių kalnas, televizijos bokštas, Ne(matomas) Vilnius, interaktyvi

¹⁵ <https://www.asfutboliukas.lt/apie-projekta>

¹⁶ <http://sveikatiada.lt/>

¹⁷ <https://www.mazujuzaidynes.lt/>

¹⁸ <http://www.riukkpa.lt/>

¹⁹ <https://www.lff.lt/vilniaus-darzelyje-atidaryta-uzauginkime-ronaldo-lietuvai-aikstele/>

²⁰ <https://www.stemschoollabel.eu/lt>

²¹ <https://www.kimochis.com/>

²² <https://www.vaikolabui.lt/zipio-draugai/>

ekskursija „Vilnius: 5 pojūčiai“, Europos parkas, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, muziejai ir kt.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo turinys sudarytas remiantis šiais principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę.

Vaiko raidos ir ugdymo (si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

Ugdymo (si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

Terapinio ugdymo(si) principas. Sudaromos sąlygos vaikų poilsiui, relaksacijai ir atsipalaidavimui.

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI, UGDYMO SI REZULTATAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, sveikos gyvensenos, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Atpažinti ir nuosekliai auginti kiekvieno vaiko individualius ugdymosi poreikius, gebėjimus ir galias, atsižvelgiant į asmenybės raidos ypatumus bei užtikrinant dalyvavimą įtraukiajame ugdymo procese.
2. Saugoti ir stiprinti vaikų fizinę bei emocinę sveikatą, tenkinti jų judėjimo ir saugumo poreikius, ugdyti sveikos gyvensenos ir savirūpos įgūdžius.
3. Kurti kūrybišką, įtraukiančią ir vaikų patirtį turtinančią ugdymo(si) aplinką, skatinančią savarankiškumą, iniciatyvumą, kritinį mąstymą ir tyrinėjimą.

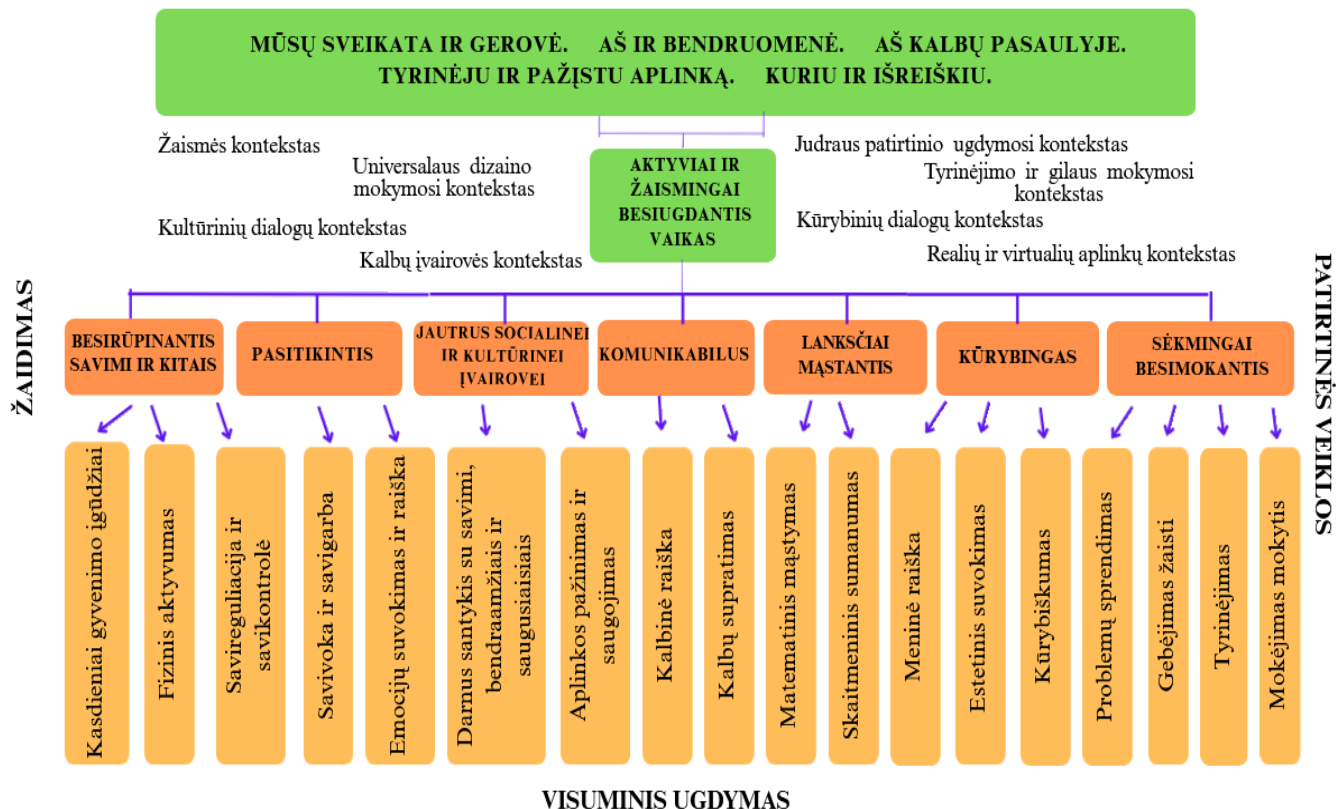
4. Sudaryti sąlygas vaikams patirti sėkmę ir augti kaip besimokančioms asmenybėms, teikiant reikiamą pagalbą, stebint jų pažangą bei siejant teorines žinias su praktine patirtimi.
5. Puoselėti tautinio identiteto, pilietiškumo ir kultūrinio sąmoningumo pradmenis, padedant vaikams pažinti savo kraštą per amžių atitinkančią ir prasmingą veiklą.
6. Užtikrinti tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais ir socialiniais partneriais, grįstą pasitikėjimu, pagarba ir bendra atsakomybe už vaiko ugdymą(si).

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai – tai pasiekti ugdymo tikslai, įgyvendinti uždaviniai ir vaikų nuosekliai įgyjami bei plėtojami pasiekimai įvairiose raidos srityse. Jie parodo, kaip vaikas auga, tobulėja ir įgyja gebėjimus, reikalingus tolesniam mokymuisi ir gyvenimui. Vaikų ugdymo(si) turinys ir veiklos įgyvendinamos pasitelkiant visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“. Ugdymo(si) pasiekimai suskirstyti į aštuoniolika pasiekimų sričių. Pasiekimų sričių visuma laiduoja optimalią visų vaiko galių ūgtį: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savipagarba, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetiškas suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS, APLINKOS

Mokykloje ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas, universalus dizaino prieiga (toliau – UDM), vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. Mokyklos conceptualus ugdymo(si) modelis grindžiamas vaikų galių stiprinimu, susietu su ugdymo(si) ir pasiekimų sritimis bei aktualiais kontekstais (3. pav.). Šis modelis padeda kryptingai planuoti ugdymo turinį, remtis vaiko raidos ypatumais ir užtikrinti nuoseklų pažangos stebėjimą bei vertinimą. Jame išskirtos vaiko galios ugdomos per tam tikras ugdymo sritis, kuriose numatytas konkretus turinys ir veiklos. Kiekviena ugdymo sritis apima tam tikras pasiekimų sritis, padedančias tikslingai plėtoti vaikų gebėjimus. Taip modelis tampa ne tik teoriniu pagrindu, bet ir praktiniu įrankiu, padedančiu mokytojams plėtoti ugdymo(si) procesą.

UNIVERSALIAUS MOKYMO SI DIZAINO PRIEIGA

3. pav. Mokyklos konceptualus ugdymo(si) modelis

Ugdymo proceso centre yra aktyviai ir žaismingai besiuogdantis vaikas. Ugdymo procesas yra pritaikytas kiekvieno vaiko prigimtiniams galioms, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnių ypatumus ir šeimos kontekstą. Vaikams sudarytos sąlygos patiems aktyviai veikti, tyrinėti, kurti individualiai ir kartu su grupės draugais, pasirinkti ir išbandyti skirtingus veikimo bei mokymosi būdus, pajusti ar apmąstyti, kurie būdai jiems labiau tinka, padeda įgyvendinti sumanymą. Ugdymo procese naudojamos informacinės technologijos žadina vaiko motyvaciją mokytis, patirti, atrasti, plečia mąstymo galimybes. Vaikai tyrinėja ir atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, įgytą patirtį panaudoja kituose žaidimuose. Ekskursijos ir išvykos praturtina vaikų patirtį, jie susipažįsta su artimiausia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka, mokosi ne tik orientuotis naujoje aplinkoje, bet ir tiesiogiai konstruoja savo žinias, veikdami natūralioje aplinkoje.

Mokytojai numato galimus vaikų veiklos barjerus arba jie tampa matomi vaikams veikiant sukurtame kontekste. Iš anksto apgalvojamos pastoliavimo priemonės, kurios gali palengvinti vaikų įsitraukimą, bendravimą ir bendradarbiavimą su kitais vaikais, veiklos atlikimą bei mokymąsi. Sukurta aplinka pertvarkoma ir pastoliavimo priemonės taikomos tik tuomet, kai yra poreikis, kai aktualu padidinti kiekvieno vaiko įsitraukimą ir visavertį

dalyvavimą veikloje. Planuodamas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdymą(si) mokytojas kartu su pagalbos vaikui specialistais iš anksto numato galimas veiklos kliūtis ir susitaria dėl priemonių bei būdų, kurie padėtų vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis.

Šiandienos ugdymo procese tėvų įsitraukimas yra neatsiejama sėkmingo vaiko asmenybės formavimo dalis. Tėvų įsitraukimas į įvairius Mokyklos bendrus projektus, renginius, vakarones, išvykas padeda ugdyti vaikų socialines ir emocines kompetencijas.

Programoje ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal vaiko galias, siekiant 3-iojo pasiekimų žingsnio (vaikams iki 3 metų) ir 5/6-ojo pasiekimų žingsnio (vaikams nuo 4 iki 6 metų). Turinys rengtas vadovaujantis rekomendacijomis ikimokyklinio ugdymo mokytojams „Žaismė ir atradimai“²³. Išsami vaiko individualią pažangą atspindinti pasiekimų žingsnelių sistema pateikta Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priede.²⁴

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Iki 3 metų
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminiai gebėjimai</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako,	Pats valgo, geria iš puoduko, mėgina nusirengti, apsirengti, sagstytis sagas. Mokytojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Išbando ką geba savarankiškai. Susipažįsta ir žaismingai atlieka veiksmus su higienos priemonėmis. Žaisdamas įtvirtina savarankiškumo ir savitvarkos įgūdžius: valgydina lėles, jas rengia, guldo, veda pasivaikščioti, tvarkingai sudeda drabužėlius, daiktus. Dalyvauja sveiko maisto dienele: gamina, ragauja maistą (graužia morkytę, kopūsto lapą, skanauja uogas). Klausosi pasakojimų, skaitomų kūrinių apie švarą, saugų ir kultūringą elgesį buityje, gamtoje, lauke. Mokytojo padedamas siužetinių žaidimų metu modeliuoja situacijas ir įtvirtina žinias. Pradedla laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.

²³ <https://emokykla.lt/metodine-medziaga/medziaga/perziura/290>

²⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 10 Gairių priedo punktas.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminiai gebėjimai</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka. Žaidžia judriuosius žaidimus ir savarankiškai tobulina judesius saugioje ir nevaržančioje aplinkoje. Žaidžia su kamuoliu, išreiškia džiaugsmą, norą žaisti, bendrauti su kitais. Bando ridenti kamuolį, spirti, abiem rankom mesti tolyn, pavyti tolyn riedantį kamuolį. Žaidžia su priemonėmis skirtomis užsegti, užrišti, varstyti ir taip tobulina akių ir rankos judesio sąveiką. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 11 Gairių priedo punktas.
Savireguliacija ir savikontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų. Pradedą vykdyti paprastus žodinius nurodymus – padeda žaislą į vietą, nuneša tuščią lėkštę į plautuvę. Susikuria savo paties emocijų raiškos ir jų valdymo būdus – pavargęs

<i>Esminiai gebėjimai</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	pasiima mėgstamą minkštą žaislą, trepteli koją, kai nešant kaladėles viena iš jų iškrenta, tačiau grįžta jos paimti. Ima naudotis iš suaugusiųjų išmoktais raiškos ir valdymo būdais – kito vaiko stumtelėtas ar atėmus iš jo žaislą tikisi suaugusiojo įsikišimo. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 13 Gairių priedo punktas.
Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Nuo 4 iki 6 metų
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminiai gebėjimai</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	Nagrinėja sveiko maisto piramidę, aptaria, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto, vandens naudą. Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą: mokosi suprasti ir kurti receptus; plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina; gėrasi estetiniu išpūdžiu. Valgo savarankiškai, tvarkingai. Taisyklingai plaunasi rankas. Dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika). Laikosi asmens higienos, supranta kodėl tai svarbu daryti. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Mokosi vengti pavojingų situacijų, aiškinasi jų atsiradimo priežastis, ieško sprendimų, kaip jų išvengti, prireikus paprašyti suaugusiojo pagalbos. Išsiaiškina, kodėl žinios apie saugų elgesį suteikia

	pasitikėjimo savimi. Kuria saugaus eismo taisyklių knygeles, iliustruoja jas piešiniais, paveikslėliais. Įsimena pagalbos telefoną 112. Skiria pagalbos tarnybų automobilius ir aprangą. Žaisdamas imituoja tarnybų darbą. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 10 Gairių priedo punktas.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Žaidžia judriuosius žaidimus, estafetes, dalyvauja sporto varžybose, konkursuose. Atlieka įvairius judesius su lankais, kamuoliais, juostelėmis ir kt., mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, bando derinti judesius poroje ir grupėje. Išbando įvairiausių mokytojo demonstruojamus ir paties atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus, kūno padėtis, sutelkia ir perkelia dėmesį į regimus ir girdimus signalus. Tyrinėja, kur ir kaip juda kūnas, atskiros jo dalys, šešėlis. Improvizuoja, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes, savarankiškai ieško naujų judėjimo galimybių, lavina judesių tikslumą, pats valgo, dengia stalą, rengiasi, naudoja buitines įrankius, konstruoja, veria, kerpa žirklėmis, piešia ir vikriai, tiksliai, kruopščiai atlieka veiksmus su smulkiais daiktais.
Savireguliacija ir savikontrolė <i>Vertybinė nuostata</i>	Pats taiko įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Paaiškina kodėl pyksta ir eina į ramią vietelę pabūti vienas, kai yra nusiminęs. Mokytojo padedamas, mokosi valdyti poryčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai. Supranta susitarimų,

Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminiai gebėjimai</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. Klausosi kūrinėlių, žiūri filmukus, diskutuoja apie vaikų ir personažų gerus ir blogus poelgius bei jų pasekmes, samprotauja, kaip pats pasielgtų panašioje situacijoje. Žaidybinių situacijų metu ieško konfliktų sprendimo būdų: išklauso kitų nuomones, teigiamai vertina draugų išsakytas mintis; suvokia susitarimo, įsipareigojimo, žaidimo taisyklių, duoto žodžio svarbą, ieško išečių, kai nesutampa poreikiai, nuomonės. Kuria draugystės ir gero elgesio taisykles. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 13 Gairių priedo punktas.
---	---

Ugdymosi kontekstai: judraus patirtinio ugdymo ir žaismės kontekstai.

Mokytojo vaidmuo: Mokytojas veikia kaip atidus tyrėjas ir palaikytojas – jis ne tik stebi vaikų kasdienės veiklas, bet ir skatina juos aktyviai dalintis savo mintimis apie tai, kaip jie rūpinasi savo sveikata ir stiprumu. Įsitraukdamas į vaikų iniciatyvas, mokytojas plečia jų supratimą apie sveikatą, įtraukdamas įvairius ugdymo kontekstus – rodo edukacinius filmus, organizuoja bendradarbiavimo projektus kelių grupių mastu. Jis kuria žaidybines, judrias aplinkas, siūlydamas vaikams įtraukiantį sportinį veiksmą ir varžybas estafetėse, taip skatindamas ne tik fizinį aktyvumą, bet ir bendradarbiavimą. Mokytojas nuolat palaiko vaikų smalsumą ir diskusijas, dalyvauja pokalbiuose apie švarą ir asmens higieną, modeliuoja situacijas, kuriose vaikai mokosi tvarkyti savo žaislus ir ugdomi svarbius kasdienes įgūdžius. Jo vaidmuo – ne tik perduoti žinias, bet ir kurti kontekstus bei padėti vaikų savarankiškumą ir atsakomybę.

Ugdymo(si) būdai: pokalbis, diskusija, organizuojamos „Sveikatos dienele“, visuomenės sveikatos biuro „Mobilios komandos“ edukacinės veiklos, dalyvaujama miesto ir respublikos renginiuose, skatinančiuose sveikatos stiprinimą, rengiamos futboliuko varžybos, judrieji žaidimai.

PASITIKINTIS

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Iki 3 metų
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo ir aplinkinių vardus, kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius. Žaidžia su dideliais ir mažais veidrodžiais, stebi save iš priekio, iš šono, žiūri į veidrodį ištepliotu veiduku ir nusiprausęs, stebi save kada linksmas ar liūdnas, rodo pirštu, atpažįsta ir parodo, pavadina savo kūno dalis. Atpažįsta save, šeimos narius, grupės vaikus nuotraukoje. Užmezga emocinius ryšius su vaikais ir mokytojais, aktyviai tyrinėja grupės aplinką, pradeda žaisti su bendraamžiais. Supranta kai kalbama gimtąja kalba, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse, valstybinėse šventėse. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 14 Gairių priedo punktas.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i>	Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja

Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	(pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs). Įvairias situacijas modeliuoja žaisdamas. Pratinasi valdyti savo emocijų raišką, stebėdamas kitų žmonių mimiką, gestus ar girdėdamas balsą. Kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamas, nuraminamas, nukreipia dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 12 Gairių priedo punktas.
Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Nuo 4 iki 6 metų
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei,	Vertina save teigiamai: jaučiasi mylimu, svarbiu, geru ir stengiasi tokiu būti. Tyrinėja savo kūną, aiškinasi žmonių panašumus ir skirtumus. Supranta kūno ypatumus ir visais pojūčiais atlieka tyrinėjimus, eksperimentus, matavimus, panaudoja įvairias priemones, technikas. Lygina save dabar su savimi praeityje, ateityje. Diskutuoja apie savo šeimą, šventes, jos tradicijas, grupės, Mokyklos tradicijas. Rodo grupės draugams šeimos nuotraukas, pasakoja istorijas iš šeimos gyvenimo. Mokytojo padedamas, tyrinėja, atranda ir aiškinasi, kas sieja jo aplinkos žmonių bendruomenių narius. Žaidžia šeimą. Dalyvauja šeimos, grupės ir Mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos,

Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių. Diskusijų, vaizdo įrašų aptarimo, situacijų nagrinėjimo metu sužino, kad žmonės būna įvairių tautybių, kalba kita kalba, gyvena įvairiose šalyse, laikosi kitokių tradicijų. Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus. Mokosi būti jiems tolerantiškas. Stengiasi suprasti, kad visi svarbūs ir turi lygias teises. Sužino, kad gali kreiptis pagalbos, kai pažeidžiamos jo teisės. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 14 Gairių priedo punktas.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Apibūdina žmogaus nuotaikas ne tik žodžiais, bet ir atitinkamomis intonacijomis, mimikomis, ženklina simboliniais paveikslėliais. Įvardija ir tyrinėja emocines būsenas, jų priežastis, perteikia meninės raiškos priemonėmis. Klausosi skirtingos nuotaikos muzikos kūrinų, nuotaiką išreiškia spalvomis, linijomis, formomis. Žaidžia vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, klausosi skaitomų istorijų, žiūri filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. Diskutuoja, ieško atsakymų, siūlo būdus, kaip padėti pasijausti geriau, jei esi nusiminęs, piktas, įžeistas, nuskriaustas, kaip ieškoti išeities, kreiptis į kitus pagalbos. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 12 Gairių priedo punktas.

Ugdymosi kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai.

Mokytojo vaidmuo: Mokytojas veikia kaip smalsus tyrėjas ir aktyvus dalyvis – jis atidžiai parenka vaikams tinkamas veiklas ir žaidimus, kuriose pats įsitraukia, žaidžia ir vaidina kartu su vaikais. Stebėdamas jų reakcijas, jis subtiliai įveda judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, kurie padeda vaikams pažinti ir suvaldyti savo neigiamas emocijas. Mokytojas skatina atvirą dialogą, klausosi vaikų pasakojimų apie gėrį, laimę bei tai, kas jiems atrodo teisinga ar neteisinga. Jis atsako į vaikų klausimus, padeda jiems įvardyti jausmus, kuria saugią erdvę tokiems pokalbiams, pavyzdžiui, apie tai, kas jaučiama, kai esu laimingas, pavydus ar piktas. Mokytojas įtraukia socialinio ir emocinio ugdymo programas, tokias kaip „Kimochis“ ir tarptautinė „Zipio draugai“, modeliudamas situacijas, kurios palaiko vaikų emocinį augimą ir padeda ugdyti empatiją bei savireguliaciją. Jo veikla – ne tik stebėti, bet ir aktyviai palaikyti vaikų emocinį pažinimą ir saviraišką.

Ugdymo(si) būdai: tyrinėjimai, eksperimentai, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, savireguliaciją plėtojantys žaidimai, diskusijos apie jausmus.

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Iki 3 metų
Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. <i>Esminiai gebėjimai</i>	Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Pažįsta savo artimuosius, juos pavadina, jaučiasi mylimas, bando atkreipti į save dėmesį. Noriai svečiuojasi kitoje grupėje, domisi ten esančiais daiktais, žmonėmis. Pasitiki mokytoju, priima pagalbą, vykdo individualius prašymus. Palaiko kontaktą su suaugusiuoju, kartu piešia, žaidžia, keičiasi informacija, prašo pagalbos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo

Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	pačiu žaislu. Pradedu suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai. Siužetiniame žaidime mėgdžioja mamos, mokytojo padėjėjo ir mokytojo buitinius veiksmus, savaip juos sudėliodamas į siužetą ir palydėdamas girdėtais žodžiais bei intonacijomis. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 15 Gairių priedo punktas.
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais. Žiūrinėja nuotraukas, vaizdo įrašus, atpažįsta žmones, objektus, prisimena kas vyko. Laiko tėkmės pajautimui: dėlioja dienos darbų paveikslėlius, stebi smėlio laikrodį, bando kažką nuveikti kol skamba muzika. Stebi dangaus, klimato reiškinius, žiūrinėja aplinkoje esančius daiktus arba paveikslėlius su augalais, gyvūnais, daiktais, mokosi teisingai juos pavadinti, įvardija gyvūnų pagrindines kūno dalis, kai kuriuos skiriamuosius požymius, rodo judesius. Įvairiais pojūčiais susipažįsta su vaisiaus ir daržovės savybėmis

	(spalva, dydis, skonis, kvapas). Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudoja rūšiavimo žaislus. Atpažįsta dažnai lankomus objektus, nori ten nueiti. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 16 Gairių priedo punktas.
Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Nuo 4 iki 6 metų
Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai	Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Nagrinėja situacijas, diskutuoja, kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis, kuria žaidybines situacijas, kaip galima/negalima elgtis. Kuria grupės taisykles, aiškinasi, kokios yra jų pareigos. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. Naudoja susidraugavimo būdus: mandagiai pasisveikina, pasiūlo kartu pažaisiti, pasidalina žaislais, norą bendrauti parodo šypsena, maloniu žvilgsniu, gestais, kalba. Nesutarimus sprendžia priimtinais, sutartais būdais. Nuoroda į pasiekimų aprašą

priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 15 Gairių priedo punktas.
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Apžiūrinėja, nagrinėja gaublį, žemėlapius, skiria sausumas ir vandenynus, randa Lietuvą, Vilnių, kaimynines šalis, domisi tolimomis šalimis. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Tyrinėja socialinę, gamtinę ir kultūrinę aplinką, žmogaus ir gamtos sukurtus daiktus. Per praktines veiklas gilina ir įtvirtina žinias. Išvelgia žmogaus ir gamtos ryšį, gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę, gyvūnų ir augalų panašumus ir skirtumus, grupuoja juos pagal būdingus požymius. Pajaučia laiko tėkmę ir ciklą pasikartojimą. Diskutuoja apie profesijas, imituoja tėvelių dirbamus darbus. Domisi senolių darbais. Žaidžia siužetinius žaidimus. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Išvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaishkina, kodėl ištekliai reikia tausoti. Tyrinédamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prieraishumą artimiausiai socialinei,

	kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreišdamas jį veikloje ir kūryboje. Taupiai naudoja priemones, medžiagas, ugdo supratimą apie tvarumą, Žemės išteklių tausojimo svarbą, įsitraukia į praktinę ekologinę veiklą. Igytą patirtį išreiškia ir interpretuoja įvairiomis formomis (piešiniu, gestais, daiktais, žodžiais, schema, diagrama, simboliais) ir priemonėmis (fizinėmis ir skaitmeninėmis). Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 16 Gairių priedo punktas.
--	---

Ugdymosi kontekstai: kultūrinio dialogų, kūrybinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai.

Mokytojo vaidmuo: Mokytojas veikia kaip stebintis tyrėjas ir aktyvus partneris vaikų mokymosi procese, skatinantis bendradarbiavimą daugiakultūroje aplinkoje. Jis ne tik moko tolerancijos, bet ir kuria aplinką, kuri skatina vaikų kūrybiškumą – parūpina įvairias priemones siužetiniams vaidmenų žaidimams, leidžiančius vaikams tyrinėti skirtingas situacijas ir vaidmenis. Mokytojas kartu su vaikais skaito ir aptaria kūrinius, kurie atskleidžia žmonių tarpusavio santykių ypatumus, įvairius elgesio pavyzdžius ir kultūrinius skirtumus. Jis atidžiai girdi vaikų klausimus ir pastebėjimus, modeliuoja situacijas, kurios padeda gilinti supratimą apie kitų jausmus ir požiūrį, taip ugdydamas vaikų socialinius ir emocinius įgūdžius. Mokytojo vaidmuo – kurti palaikančią, atvirą erdvę, kurioje vaikai mokosi gyventi kartu, gerbdami vieni kitus.

Ugdymo(si) būdai: kūrybiniai – socialiniai projektai, tarpkultūrinis projektas „Aš esu aš. Tu esi tu. Ar mes galime būti draugais“, rengiamos tautos tradicijas menančios šventės, ekskursijos, aplankant miesto gamtos ir kultūros objektus, žymias istorines vietas, tyrinėjimas STEAM.

KOMUNIKABILUS VAIKAS

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Iki 3 metų
--	------------

Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Trumpam susikaupia klausydamas mokytojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Klausosi pasakų, dainų, tautosakos kūrinių įrašų, raiškaus, gyvo, emocingo pasakojimo, sekimo, skaitymo, deklamavimo, dainavimo, vaidinimo. Aktyviai dalyvauja skaitomų, sekamų grožinės literatūros kūrinių personažų veiksmuose. Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Rodo norą dalyvauti pokalbyje, pakartoja dažnai girdimus žodžius, garsažodžius. „Skaito“ knygeles be teksto, su neilgais tekstais, prašo paskaityti. Verčia knygos puslapius, atpažįsta pavaizduotus ką nors veikiančius žmones bei gyvūnus, aplinkos daiktus, objektus. Domisi raidėmis, simboliais. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 19 Gairių priedo punktas.
Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo	2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; Nagrinėja užrašus, ženklus vidaus ir lauko aplinkoje. inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias

priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	mandagumo frazės; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas, kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. Keverzoja ir rašinėja ant didelių ir mažų rašymo lentelių, popieriaus rašikliu, pieštukais, kreidelėmis. Eksperimentuoja su įvairiomis žymėmis: linijomis, taškeliais, zigzagais. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus. Žaidžia kūrybinius, imitacinius, tradicinius, garsų, kalbinius bei pirštukų žaidimus, kuriuose pabrėžiami rimuoti žodžiai, pasikartojantys garsai. Buitinių ir žaidybinių situacijų metu vartoja mandagumo žodžius, plečia kalbos supratimą. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 20 Gairių priedo punktas.
Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Nuo 4 iki 6 metų
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminiai gebėjimai</i>	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Klausosi sekamų, skaitomų įvairaus žanro kūrinių, tekstų, vaizdo ir garso įrašų gimtąja ir kitomis kalbomis, tarmėmis, savo paties ir draugų vaizdo ir garso įrašų. Kalbos supratimą plėtoja per praktines veiklas, kurių metu informaciją gauna su pojūčiais.

Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Tyrinėja aplinkoje esančius ženklus, užrašus, simbolius, raides, žaidžia kortelių žaidimus. Domisi vartomų spaudinių dalimis, paskirtimi, pastebi spaudinių įvairovę ir skirtumus. Domisi suaugusiojo skaitomu tekstu. Stebėdamas skaitantįjį suvokia skaitymo kryptį. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Žaisdamas „rašo“ žodžius iš kairės į dešinę ir iš viršaus į apačią. Domisi įvairiais rašytiniais tekštais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau. Imituoja skaitymą, atpažįsta vieną kitą raidę, pastebi tekste žodžius prasidedančius ta pačia raide, skaito. Sieja raides su garsais, žaidžia mokytojo inicijuotus garsų, žodžių ir raidžių žaidimus. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 19 Gairių priedo punktas.
Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	Klausosi vaizdingų posakių, įvairių žanrų grožinės literatūros kūrinėlių, kartoja žinomus ir sudarinėja, naujus žodžius, pasakoja, įtraukia naujų detalių. Kuria istorijas, pasakas, dvideilius, ketureilius. Įsitraukia į siūlomas veiklas susijusias su galimybe piešti ir rašyti, naudoja įvairias priemones ir medžiagas (kuria knygeles). Kuria mąstymo žemėlapius. Įsitraukia į žaismės situacijas juokauja, kalba „ateivių“, „užsienio“ kalbomis. Mokytojo inicijuojamose arba natūraliai

<i>Esminiai gebėjimai</i> Naudodamas žodines ir nežodines raškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	susiklosčiusiose situacijose, bando susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar suaugusiais. Pasakoja apie savo mėgstamus kūrinius, žurnaliukus, TV laidas, herojus, argumentuoja savo pasirinkimą. Žaidžia išplėtotus siužetinius vaidmenų, situacijų žaidimus kurių metu išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas laikydamiesi savo kultūrinei aplinkai priimtinių bendravimo taisyklių. Atpažįsta savo vardo grafinį užrašą, kopijuoja, rašo savo vardą pažymėdamas piešinius, kūrybos darbelius. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 20 Gairių priedo punktas.
---	--

Ugdymosi kontekstai: kalbų įvairovės ir kultūrinių dialogų kontekstai.

Mokytojo vaidmuo: Mokytojas veikia kaip nuolatinis stebėtojas ir palaikytojas, kuriantis įvairias kalbines ir žaidybines situacijas, kurios skatina vaikų kalbinę raišką bei sklandų bendravimą tarpusavyje. Jis rūpinasi, kad aplinka būtų saugi ir skatinanti vaikų ir kitų bendruomenės narių dialogą, padeda vaikams įgyti pasitikėjimą savimi bendraujant, drąsiai išreikšti savo jausmus ir mintis. Mokytojas įtraukia šiuolaikines priemones, sudarydamas galimybes vaikams naudotis skaitmeniniu turiniu, kuris padeda pažinti rašto simbolius ir lavina kalbinius gebėjimus. Be to, jis aktyviai planuoja išvykas į biblioteką ir skatina vaikų dalyvavimą projektinėse veiklose, kuriose vaikai gilina supratimą apie skirtingas pasaulio šalis ir kultūras. Mokytojo vaidmuo – nuolat stebėti, palaikyti iniciatyvas ir modeliuoti situacijas, kurios praturtina vaikų kalbinę ir socialinę patirtį.

Ugdymo(si) būdai: pokalbiai, diskusijos, ritmikos pratimai, vaidybiniai žaidimai, kuriamos pasakos bei istorijos, didaktiniai stalo žaidimai, pateikiama video medžiaga apie kitą šalį, rašymo pradmenų skatinimui.

LANKSČIAI MĄSTANTIS

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Iki 3 metų
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio). Dainuoja daineles, deklamuoja eilėraštnkus su skaičiais, pirštais parodo, kiek jam yra metukų. Išrikiuoja šalia vieno daikto atitinkamą skaičių kitų daiktų – prie vienos lėkštės po vieną puodelį, prie dviejų mašinų – du kubelius ir pan. Iš dviejų formų ar dydžių parenka nurodytą, grupuoja vienuarūšius, labai skirtingos formos daiktus, pagal kontrastingas spalvas ir kt. požymius. Mauna žiedus ant stovo – nuo didžiausio iki mažiausio. Rūšiuoja daiktus į grupes, nusako daiktų paskirtį, lygina didelis – mažas. Dėlioja plyteles, kubelius vertikaliai, horizontaliai, vieną ant kito, kombinuotai, daro nesudėtingus perdengimus. Baigęs žaidimą stengiasi daiktus sudėti į jiems skirtas dėžes, išrūšiuoti. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 17 Gairių priedo punktas.

Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinių nuostatų.</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Žaidžia Mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais, žaislais, rašikliais ir kt.), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. Žaidžia suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausosi, sutelkia dėmesį. Žaisdamas įsimena ir atlieka dviejų nesudėtingų, jam suprantamų veiksmų sekas. Tyrinėja, išbando garsines knygeles. Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus ekrane, kitose priemonėse. Lytėjimu ir kitais pojūčiais tyrinėja vaizdinę informaciją. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 18 Gairių priedo punktas.
--	---

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Nuo 4 iki 6 metų
Matematinis mąstymas <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir	Skaičiuoja, pasitelkdamas daineles, eilėraščius, skaičiuotes. Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų

matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisysklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. Ieško aplinkoje daiktų ir jų dalių, savo forma primenančių pažįstamas, matytas geometrines figūras. Atlieka eksperimentus, skatinančius suvokti, kad skirtingos formos daiktai gali būti tos pačios talpos ar masės. Naudoja nestandartines matavimo priemonės, susipažįsta su standartiniais matavimo prietaisais. Matavimui, skaičiavimui naudoja įvairias priemones: tuščias dėžes, vamzdelius, kubelius, lenteles ir kt. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Žaidžia įvairius judriuosius žaidimus ir dalyvauja mokytojo inicijuotose veiklose, kuriose laikomasi nurodymų dėl judėjimo krypties ar buvimo vietos. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų. Piešia planus, žemėlapius, aiškinasi daiktų padėtį erdvėje, rodyklėmis nurodo judėjimo kryptis, apibūdina erdvinius ryšius. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 17 Gairių priedo punktas.
Skaitmeninis sumanumas	Kuria nesudėtingą skaitmeninį turinį: piešia, fotografuoja, daro garso ir vaizdo įrašus. Mokytojo prižiūrimas pasirenka

<i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles. Mokytojo padedamas, žaisdamas ar pažindamas aplinką naudojasi, ugdymą (si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.). Mokosi susirasti dominančią informaciją paieškos puslapiuose. Žaisdamas, konstruodamas, dėlioja veiksmų sekas. Edukacinės bitutės „Bee-bot“ pagalba kuria paprastas komandų sekas.
<i>Esminiai gebėjimai</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Sužino ir mokosi taikyti aptardamas su suaugusiuoju (mokytoju, tėvais, globėjais), skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles, nagrinėdamas įvairias situacijas ir pavyzdžius.
	Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 18 Gairių priedo punktas.

Ugdymosi kontekstai: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai.

Mokytojo vaidmuo: Mokytojas veikia kaip tyrėjas ir ugdymo procese aktyviai įsitraukęs lydinčysis, kuris siekia sužadinti vaikų smalsumą per įvairias kūrybines užduotis, įtraukdamas skaitmeninį turinį. Jis nuolat ieško naujų būdų pajvairinti ugdymo(si) aplinką, pasitelkdamas išmaniąsias bitutes, interaktyvias lentas bei kitas inovatyvias priemones. Mokytojas moko vaikus atsakingai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, padeda jiems

ieškoti ir atrasti informaciją, skatina savarankiškumą. Grupės aplinkoje jis stebi vaikų veiklas ir sudaro galimybes naudotis įvairiais skaičiavimo būdais, o per patirtines veiklas organizuoja situacijas, kuriose vaikai mokosi atpažinti ir taikyti ilgio, tūrio bei masės matavimo priemones. Mokytojas ne tik stebi, bet ir modeliuoja kontekstus, kurie padeda vaikams įgyti praktinių žinių ir susieti teoriją su realia patirtimi.

Ugdymo(si) būdai: tyrinėjimai, eksperimentai, pokalbiai, diskusijos, IT taikymas: fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas, „Mozabook“ užduočių atlikimas išmanioje lentoje, STREAM.

KŪRYBINGAS

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Iki 3 metų
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. Stebi mokytojo inscenizuojamą trumpą pasaką, emociškai reaguoja į inscenizaciją, įsijungia į veiksmą. Susikaupęs klausosi įvairių muzikinių kūrinių (pvz. klasikinės), judesiu spontaniškai reaguoja į muzikinio kūrinio ypatumus. Apžiūrinėja skirtingai iliustruotas knygas, varto knygos lapus, norėdamas surasti mėgstamus paveikslėlius. Pasivaikščiojimo metu žavisi gamtos grožiu, atkreipia dėmesį į žydinčias gėles, žaliuojančius medžius. Klausosi ir imituoja gamtos garsus. Nuoroda į pasiekimų aprašą

	https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 21 Gairių priedo punktas.
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje: Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas. Piešia įvairiomis piešimo priemonėmis. Pirštukais piešia saulę, debesis, lietu, gėles, žolę, medžius ir k.t. Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje: Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu, vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. Kartu su mokytoju, niūniuoja lopšines žaisliukui. Klausosi ramios ir linksmos muzikos, atlieka judesius pagal ją; klausosi, barškina barškučiais, muša būgnelį. Ritmiškai eina, ploja, trepsi pagal muziką judesiais parodo aukšto ir žemo registro muziką – striksi kiškučiai, šleivoja meškiukai. Imituoja žaidimų personažus, keičia judesius pagal muzikos charakterį, garsų stiprumą. Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje: Vaidina nesudėtingas žinomas pasakas; persirengia įvairiais veikėjais. Žaidžia – vaidina trumpus spektakliukus mokytojui padedant, vaizduojant šeimos narius, atkurdamas gyvenimiškas situacijas, keičiant balso intonaciją, mimiką,

	judesius. Dėmesingai žiūri stalo lėlių teatro vaidinimus, įsijungia į veiksmą - kartu su veikėjais ploja, trepsi. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 22 Gairių priedo punktas.
Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. Panaudoja daiktus neįprastais būdais, improvizuoja ir pritaiko savo sumanytam žaidimui, veiklai. Eksperimentuoja įvairiomis medžiagomis: moliu, plastilinu, drėgnu smėliu, minkštu sniegu, sūria tešla. Imituoja, improvizuoja, atkartoja gyvūnų, daiktų, gamtos reiškinių judesius, garsus. Piešia vienos ar kelių spalvų guašu: taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais; bando maišyti spalvas, tikėdamasis išgauti naują spalvą. Įsivaizduoja, pasakoja, ką nupiešė. Naudoja gamtinę medžiagą (lapus, kankorėžius, giles), dekoruoja, papildo statinius iš smėlio. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 23 Gairių priedo punktas.
Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Nuo 4 iki 6 metų
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus

<i>Esminiai gebėjimai</i> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba	sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už Mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą. Grožisi savo ir kitų kūryba, dalinasi įspūdžiais, reiškia nuomonę, argumentuoja. Domisi draugų idėjomis, jas panaudoja veikloje, pasakoja, aiškina, ką ir kaip kūrė, vertinta savo sukurtą vaidmenį, asmeninius pasiekimus. Pastebi gamtos, kultūros, aplinkos objektų, daiktų grožį, perteikia jį meninėmis priemonėmis. Apžiūrinėja, gėrasi įvairiais meno kūriniais, atkreipia dėmesį į spalvų, formų žaismą, vartoja juos apibūdinančias sąvokas. Mokosi pajusti ir išgyventi estetiškes šokio, spektaklio, klausomo muzikos kūrinio savybes ir jomis gėrėtis, dalinasi įspūdžiais. Lygina, analizuoja senovinius, etninius ir modernius daiktus objektus, meno kūrinius, įvertina jų savitą grožį. Lankosi koncertuose, spektakliuose, kultūriniuose renginiuose. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 21 Gairių priedo punktas.
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau	Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje: Kuria, eksperimentuoja ant spalvoto, balto, sauso, šlapio popieriaus, išbando įvairias dailės technikas ir priemones. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (grotažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tiksliai pasirenka dailės priemones ir technikas. Tapytą

įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	darbelį papildo realiomis medžiagomis (audiniu, siūlu, džiovintų augalų dalimis), daro koliažus, štampuoja įvairiomis priemonėmis. Lipdo iš plastilino, molio, druskos įvairias formas. Lipdinių formuoja ant natūralios formos: akmenėlio, medžio gabalėlio; kuria žmogaus figūras iš įvairios formos dėžučių, gamtinių medžiagų. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys. Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje: Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą, harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų, sugeba atlikti ir supaprastintu būdu pavaizduoti ketvirtines, aštuntines ir pusines natas bei pauzes. Išklausęs muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. Dalinasi įspūdžiais, užduoda klausimus apie matytus koncertus, aptaria atlikėjų ir klausytojų vaidmenis gyvai atliekant muziką. Aktyviai dalyvauja aptariant naują muzikinį kūrinį, atskleidžia turimą patirtį, išsako emocijas. Kartu su suaugusiuoju aptaria dainos nuotaiką, poetinio teksto prasme, dainos personažų charakterį, jausmus atspindinčią vaiko veido išraišką, kūno judesius, reikšmingiausius dainos momentus. Tyrinėja garso išgavimo
---	---

	būdus įvairiais muzikos instrumentais; groja netradiciniais muzikos instrumentais atrasdami naujus sąskambius, garsus. Tyrinėja gamtos ritmus: daužo akmenukus, stuksena medinės kaladėlės imituodami dainelių ritmą. Grojant muzikai atlieka įvairius ritminius pratimus. Šoka ratelius pritaikydamas įvairius žingsnelius, išreiškdamas erdvės (aukštai – žemai) ir laiko (greitai – lėtai) elementus. Šoka su įvairiomis priemonėmis: kaspinais, lietučiais, balionais, skarelėmis, vėduoklėmis, lankais, kamuoliais, gėlėmis. Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje: Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis. Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis. Dalinasi savo teatrine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais. Improvizuoja atvaizduodamas mėgstamų pasakų herojų nuotaikas, jausmus, vaidinant mimika, judesiais, kalba. Kuria veiksmų siužetą iš pagamintų ar aplinkoje rastų daiktų, vaidindamas sukuria savo išgalvotą pasaką, istoriją. Vaidina naudojant stalo teatro figūreles. Išbando save šešėlių teatre. Vaidina pasakėles be garso – emocijas perteikdamas kūno judesiais ir veido mimiką išraiška. Gamina tradicines ir netradicines kaukes, vaidina su jomis, bandant išreikšti kokius nors ryškius bruožus. Nuoroda į pasiekimų aprašą
--	--

	https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 22 Gairių priedo punktas.
Kūrybiškumas <i>Vertybinių nuostatų.</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savaip interpretuoja, analizuoja skaitomus kūrinius. Palygina, tyrinėja savo ir draugų kūrybinius darbelius, kūrybines idėjas, plėtoja, pritaiko ir įgyvendina naujas. Inscenizuoja, fantazuoja, kuria mįsles, pasakojimus pagal iliustracijas, paveikslėlius. Žaidžia kūrybinius žaidimus, pritaikydamas įgytą patirtį kitų veiklų metu, kuria dekoracijas, vaidinimo reikmenis. Kūrybiškai eksperimentuoja pasirinktomis dailės priemonėmis, išbando įvairias technikas, jas derina, komponuoja, spalvomis reiškia mintis, nuotaiką. Noriai dalyvauja meniniuose projektuose, bendradarbiauja, tariaisi dėl kūrybinių darbų pristatymo. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 23 Gairių priedo punktas.

Ugdymosi kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, judraus patirtinio ugdymosi ir kūrybinių dialogų kontekstai.

Mokytojo vaidmuo: Mokytojas veikia kaip stebėtojas ir ugdymo proceso tyrėjas, kuris kuria sąlygas vaikams patirti muzikos pasaulį įvairiapusiškai – nuo vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų iki gyvos muzikos. Meninio ugdymo mokytojas gyvai pristato muzikos instrumentus, kviečia vaikus juos paliesti, tyrinėti ir išbandyti, taip skatindamas jų smalsumą ir aktyvų dalyvavimą. Mokytojas nuosekliai stebi vaikų gebėjimą susikaupti ir sutelkti dėmesį klausantis muzikos kūrinių, o po pristatymų, koncertų ar pramogų skatina vaikus išreikšti savo nuomonę, dalyvauti diskusijose. Jis palaiko vaikų kalbėjimą, atsakymus į klausimus, skatina analitinį ir kritinį mąstymą, modeliudamas situacijas, kuriose vaikai ugdo gebėjimą atpažinti

ir vertinti menines patirtis. Mokytojo vaidmuo – būti lydinčiu tyrėju, kuris padeda vaikams aktyviai įsitraukti, reflektuoti ir gilinti savo suvokimą apie muziką.

Ugdymo(si) būdai: eksperimentavimas, tyrinėjimas, kūrybiniai vaidmeniniai žaidimai, muzikiniai žaidimai, meniniai projektai, STEAM.

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Iki 3 metų
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems. Surenka, rūšiuoja ir sudėlioja daiktus kokia nors tvarka, įvairiais būdais žaidžia su medžiagomis. Liečia, čiupinėja, glamžo, spaudo esančius daiktus. Pasivaikščiojimų metu pastebi pasikeitimus gamtoje. Domisi augalų ir gyvūnų gyvenimu, užduoda klausimus. Žaisdamas su vandeniu, išbando įvairias priemones: laistytuvus, įvairaus dydžio indelius, piltuvėlius, kempinėles. Stebi, tyrinėja, prižiūri augalus darželio kieme įrengtoje lysvėje. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 24 Gairių priedo punktas.
Problemų sprendimas	Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando

<i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 25 Gairių priedo punktas.
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata.</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Stebi, liečia daiktus ir objektus, juos tyrinėja, domisi, kaip jais naudojamas, kaip jie veikia. Atidžiai stebi veiklą ir bando pakartoti bendraamžių, kitų vaikų, suaugusiųjų veiksmus. Džiaugiasi, kai pavyksta atlikti užduotis. Nemeta veiklos po pirmos nesėkmės. Atlieka nesudėtingas užduotis: vieno ar kelių veiksmų nurodymus; taip pat sudėtingesnes individualias užduotis. Žaidžia atminties lavinimo žaidimus. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 27 Gairių priedo punktas.
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata</i>	Koordinuoja žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais, kuria siužetą, laikosi prisiimto vaidmens. Geba įvaldyti ir organizuoti žaidimų erdvę. Vaikai patys susikuria erdves savo žaidimams. Mokytojui padedant, nedrąsūs vaikai

Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	pradeda žaisti paprastą žaidimą, palaipsniui patys perima žaidimo iniciatyvą. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 26 Gairių priedo punktas.
Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Nuo 4 iki 6 metų
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Tyrinėja aplinką ir daiktus, nori išsiaiškinti, kaip veikia, iš ko padaryta, kas keičiasi, kokios objektų savybės, galimybės. Paaiškina, ką ir kaip, tyrinės, kokias priemones pasirinko. Išbando įvairius tyrinėjimo būdus: magneto galimybes, daiktus ant šviesos stalo, tirpdo sniegą ir gamina ledus, augina įvairius augalus, stebi jų augimo pokyčius. Visais pojūčiais tyrinėja ir atpažįsta medžiagą iš kurios pagamintas daiktas. Stebi, tyrinėja ir komentuoja gamtos, aplinkos reiškinius. Pradeda pastebėti dėsningumus ir sąsajas. Bando perprasti nuoseklumo ryšius: paros dalių kaita, buities darbų ritualai, kalendorinių švenčių pasikartojimas, augalo, gyvūno, žmogaus augimo (vystymosi) stadijų kaita. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų

	požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 19 Gairių priedo punktas.
Problemų sprendimas <i>Vertybė nuostata.</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariai su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes. Nepavykus imasi kitokio eksperimentavimo su priemone būdo – kai žaislinė tešla išeina per skystą, paprašo dar miltų; pripila plastikinį butelį vandens, kad nuskęstų. Randa alternatyvų problemos sprendimo būdą, sugalvoja, ką galima panaudoti vietoje ieškomo daikto – pasiūlo panaudoti kubelį durims paremti, kai pradingsta tam skirtas kištukas. Numatydamas pasekmes, į žaidimą nenori priimti vaiko, kuris dažnai sugriauna kitų statinius arba elgiasi ne pagal žaidimo taisykles. Susipykęs su draugu, po kurio laiko bando išspręsti nesutarimą – pasiūlo savo atsineštą žaislą, pakviečia žaisti, leidžia pasirinkti norimą vaidmenį. Žaidžia siužetinius žaidimus, juos plėtoja sugalvodamas probleminių situacijų.

	Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 25 Gairių priedo punktas.
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata.</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, išitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Stebėdamas aplinką, atpažįsta akivaizdžius daiktų, gyvūnų, augalų grupių panašumus ir skirtumus. Suvokia, kad yra visiškai normalu, jog mes visko nežinome; jo idėjos yra svarbios; yra begalė būdų, kaip galima surasti reikiamą informaciją; atsakymų paieška ir problemų sprendimas – tai smagu! Kelia klausimus apie neaiškius ir nežinomus dalykus, aiškinasi, ieško informacijos, įsidėmi faktus, savaip juos apmąsto. Reikiamos informacijos ieško knygoje, enciklopedijose, žurnaluose, elektroninėje erdvėje. Aktyviai klausinėja, dalyvauja pokalbiuose, diskusijose. Kritiškai vertina suaugusiojo atsakymus ir sugalvoja naujų klausimų. Mokytojo padedamas, renka, sistemina ir pateikia informaciją – padaro grafinę lipdukų lentelę, surūšiuodamas juos pagal spalvas; atlikęs bandymus su vandeniu, nupiešia kiekvieną daiktą, kuria daiktų, gyvūnų, augalų grupių panašumus ir skirtumus. Stebimo objekto pasikeitimus fiksuoja lentelėje, pratinasi „užrašyti“ stebėjimo, tyrinėjimo rezultatus simboliais, paveikslėliais, sudaro planą, žemėlapi. Naują informaciją arba žodžius pritaiko veiklai arba bendravimui – komentuoja veiklą ankščiau girdėtais palyginimais, demonstruoja matytus veiksmus ar judesius. Atskirą patirtį apibendrina taisykle ir taiko ją naujame kontekste – pastebėjęs, kad tokiu būdu išvengiama konflikto, siūlo balsuoti sprendžiant grupės reikalus. Nuoroda į pasiekimų aprašą

	https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 27 Gairių priedo punktas.
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių	Mokytojo paskatintas, nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose. Nuoroda į pasiekimų aprašą https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr 26 Gairių priedo punktas.

Ugdymosi kontekstai: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi bei realių ir virtualių aplinkų kontekstai.

Mokytojo vaidmuo: Mokytojas veikia kaip išvalgus tyrėjas ir ugdymo proceso kuratorius, kuris sąmoningai plėtoja ugdymo(si) kontekstus, keliančius vaikams iššūkius ir skatinančius juos aktyviai tyrinėti, kūrybiškai veikti, diskutuoti bei reflektuoti. Jis ne tik organizuoja ugdymo situacijas, kuriose vaikai mokosi vieni iš kitų ir bendradarbiauja, bet ir nuolat atnaujina bei praturtina grupės aplinką, kad ji taptų stimuliuojanti ir įkvepianti. Mokytojas užtikrina, kad vaikams būtų lengvai prieinama įvairi informacija ir priemonės – enciklopedijos, žemėlapiai, interaktyvūs ekranai ir kitos priemonės, kurios leidžia vaikams savarankiškai atrasti, tyrinėti ir gilinti žinias. Jo veikla orientuota į vaikų iniciatyvų palaikymą

ir ugdymo procesų modeliavimą, siekiant kurti mokymosi erdvę, kurioje kiekvienas vaikas gali aktyviai dalyvauti ir tobulėti.

Ugdymo(si) būdai: socialiniai – vaidmeniniai žaidimai, pokalbis, diskusija, stebėjimas ir tyrinėjimas, eksperimentavimas, IT taikymas, STEAM, ekskursijos.

Ugdymo (si) aplinka

Vaikų ugdymas(is) vyksta vidaus, lauko aplinkose bei už Mokyklos ribų. Kuriant ugdymo (si) kontekstus, dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti veikti, vaikų iniciatyvoms atvira, estetiškai patraukli aplinka. Kontekstams būdinga kryptinga vaikų veiklą inicijuojanti idėja ar iššūkis, mokytojui tikslingai parenkant ir tam tikru būdu išdėliojant priemones, sukuriančias netikėtumo momentą. Modeliuojant kontekstus, mokytojas taiko skirtingas ugdymo strategijas: **mokymasis per judesį** yra esminė strategija, kuriame vaikai įsisavina žinias ir įgūdžius per fizinę veiklą ir kūno judesius, **aktyvaus mokymosi strategija** – vaikai aktyviai dalyvauja veiklose, **žaidimu grįstas mokymasis** – vaikai tyrinėja, atranda ir įgyja žinių žaisdami, mokytojas stebi, palaiko ir nukreipia jų mokymosi procesą, **patirtinio ugdymo strategija** – mokymasis veikiant: vaikai patys išbando, eksperimentuoja, kuria. Vaikas yra aktyvus mokymosi proceso dalyvis, o mokytojas – moderatorius. Mokytojai ar švietimo pagalbos specialistai iš anksto numato galimas vaikų veiklos kliūtis arba jos tampa matomos vaikams veikiant sukurtame kontekste. Iš anksto susitariama dėl priemonių ir būdų, kurie gali padėti vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis. Ugdymo(si) kontekstuose, būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, besimokančiais.

Bendravimas ir bendradarbiavimas

Tėvai aktyvūs ugdymo partneriai. Jie padeda formuoti ugdymo turinį, dalindamiesi įžvalgomis apie vaiko individualius poreikius, pomėgius, gyvenimo patirtį ir vertybes. Jų įsitraukimas leidžia mokytojams geriau pažinti vaiką, planuoti tikslingas ugdymo veiklas ir stiprinti vaiko asmeninę pažangą. Bendradarbiaudami su mokytojais, tėvai dalyvauja stebint vaiko raidą, aptariant pasiekimus ir kuriant ugdymo(si) tikslus. Jie gali prisidėti prie ugdymo turinio ne tik tiesiogiai – per pokalbius, susirinkimus ar refleksijas – bet ir netiesiogiai: per namuose vykdomą veiklą, kuri atliepia ugdymo kryptis. Taip kuriamas nuoseklus ir vaikui

prasmingas ugdymo procesas, kuris grindžiamas pasitikėjimu, pagarba ir abipusiu įsipareigojimu. Tėvų aktyvus įsitraukimas padeda sukurti individualizuotą, vaikui prasmingą ugdymo aplinką, kurioje dera šeimos ir ugdymo įstaigos vertybės bei lūkesčiai. Tokia partnerystė ne tik stiprina vaiko pasitikėjimą savimi, bet ir skatina holistinę, visapusišką jo raidą. Mokykloje taikomi įvairūs bendradarbiavimo su tėvais/globėjais būdai: aktyvus dalyvavimas ugdymo procese, sportinės varžybos, šeimos vakaronės, bendros išvykos, projektai. Mokykloje taikomi įvairios bendravimo su tėvais/globėjais formos: kasdieniai pokalbiai, individualūs susitikimai su mokytojais ir specialistais, tėvų susirinkimai ir diskusijos, virtualus bendravimas: el. laiškai, žinutės, elektroninis dienynas „Mūsų darželis“, uždaros Facebook grupės.

Parama vaikų ugdymui (si), mokytojams ir šeimoms

Paramos vaikų ugdymui (si), mokytojams ir šeimoms sistema Mokykloje pasižymi komandiniu administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų, meninio ugdymo bei fizinio lavinimo mokytojo darbu.

✓ Mokytojai nuosekliai veikdami, numato galimas ugdymo (si) kliūtis ir jų prevencijai iš anksto parenka vaikų ugdymo (si) poreikius atitinkančias priemones ir būdus, metodus, kad užkirstų kelią bet kokiai atskirčiai, kad vaikai nepriklausomai nuo individualių savybių, turėtų vienodas sąlygas ir galimybes dalyvauti ugdymo procese.

✓ Švietimo pagalbos specialistai teikia pagalbą mokytojui, orientuotą į ugdymo (si) proceso optimizavimą, kartu aptaria vaikų poreikius, ugdymo (si) galimybes, nuolat bei sistemingai planuoja ugdymo (si) aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo (si) kliūčių, teikia mokytojui rekomendacijas dėl ugdymo programų individualizavimo ir pritaikymo, kartu kuria individualizuotas ugdymo programas, kurios tenkina kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius.

✓ Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja.

✓ Mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

✓ Mokykla ypatingą dėmesį skiria nuolatinei ir sistemingai paramai šeimoms, siekdama kurti atvirą, pasitikėjimu ir pagarba grįstą bendradarbiavimo aplinką. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai reguliariai bendrauja su tėvais (globėjais), suteikia jiems

reikalingą informaciją, pataria ir konsultuoja įvairiais vaikų ugdymo bei auklėjimo klausimais. Bendradarbiaujant kuriamos individualios paramos priemonės, kurios padeda šeimoms geriau suprasti vaiko poreikius ir stiprina jų galimybes aktyviai įsitraukti į vaiko ugdymo procesą. Mokykla organizuoja seminarus, paskaitas, praktines dirbtuves tėvams, skirtas ugdymo aktualijoms, vaikų emocinei gerovei bei bendravimo įgūdžiams stiprinti. Esant poreikiui, mokytojai ir specialistai teikia emocinę paramą šeimoms, padeda įveikti iššūkius ir ieškoti sprendimų, kartu sprendžia socialines ar emocines problemas. Tokiu būdu mokykla stiprina šeimos ir ugdymo institucijos partnerystę, užtikrindama, kad vaikas būtų ugdomas visapusiškai ir darniai.

IV. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas – neatskiriama kokybiško ugdymo programos įgyvendinimo dalis. Vertinimas padeda mokytojui ir visai mokyklos komandai geriau pažinti vaiką. Vertinimas padeda mokytojui pagrįstai ir tikslingai plėtoti ugdymą, parinkti vaiko ugdymo poreikius geriausiai atliepiančius ugdymo metodus ir priemones, kurti ir plėtoti kontekstus. Vaiko ugdymosi pasiekimų vertinimas sudaro galimybes stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoksta, kokių sunkumų patiria, kaip juos įveikia. Vertinant vaiko pasiekimus ir pažangą, įtraukiama šeima ir pats vaikas. Svarbu vaiko patirtis ir požiūris į ugdymąsi ir savo paties pasiekimus. Visa pasiekimų vertinimo medžiaga kaupiama „Vaiko pasiekimų aplankė“. Vaikui pereinant į priešmokyklinio ugdymo grupę aplankas perduodamas priešmokyklinio ugdymo mokytojui.

Vaikų pasiekimų vertinimo procesas apima 4 etapus: stebėjimą, planavimą, įgyvendinimą ir reflektavimą (4 pav.). Vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą, pasiekimų ir pažangos vertinimas atliekamas tam tikrais laikotarpiais: rudenį ir pavasarį vyksta individualūs susitikimai su tėvais, siekiant aptarti vaikų ugdymo(si) pasiekimus bei sunkumus. Taip pat kasdien vyksta pokalbiai su tėvais (globėjais) ir diskusijos apie vaikų ugdymą Mokykloje, siekiant užtikrinti ugdymo tęstinumą namuose. Pasiekimų vertinimo forma pildoma elektroniniu būdu sistemoje „Mūsų darželis“. ²⁵ Tėvai el. dienyne gali stebėti vaiko pažangą, kuria užfiksavo mokytojai.

²⁵ <https://www.musudarzelis.com/>

4. Pav. Vaiko pasiekimų vertinimo procesas

Atnaujinant Programą siekiama užtikrinti dermę ir tęstinumą su Priešmokyklinio ugdymo programa, atsižvelgiant į svarbiausius ugdymo(si) principus ir kryptingumą, kurie grindžiami vaiko raidos ir ugdymosi perspektyva. Ypatingas dėmesys skiriamas fiziniam aktyvumui, žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Siekiant sklandžiai pereiti iš ikimokyklinio į priešmokyklinį ugdymą, suderinami ugdymo tikslai, uždaviniai, ugdymo sričių plėtojimas ir pasiekimų sritys, taip užtikrinant ugdymo rezultatų tęstinumą. Mokytojai aktyviai bendradarbiauja, keičiasi svarbia informacija apie vaiko pasiekimus per el. dienyną ir individualiai pritaiko ugdymo turinį, atsižvelgdami į vaiko jau įgytus gebėjimus ir poreikius. Taip ugdymo(si) procesas nuosekliai modeliuojamas, sudarant sąlygas vaikui sėkmingai tęsti mokymąsi priešmokyklinio ugdymo etape ir pasiruošti mokyklai. Dermę ir tęstinumą padeda užtikrinti suderinti ugdymo principai, žaidimo pedagogika, patirtinio mokymosi metodai bei ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinio suderinamumas, kuriame atsispindi pasiekimų grupių turinys ir jų augimo nuoseklumas.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025-05-28 pristatytas Mokyklos bendruomenei.

Programa atnaujinama kas penkerius metus, o pasikeitus aplinkybėms (teisės aktų pasikeitimai, keičiantis mokyklos struktūrai, remiantis naujausiais Mokyklos įsivertinimo rezultatais ir kt.) gali būti atnaujinta ir anksčiau.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Emokykla. Mokomoji medžiaga. Prieiga per internetą: <https://emokykla.lt/metodine-medziaga/medziaga/perziura/290?r=1>
2. Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001. Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas.
3. Monkevičienė, Ona. Žaismė ir atradimai: rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui. Vadovas pedagogui. Vilnius, 2021.
4. Nacionalinė švietimo agentūra. Įtrauktis ugdyme. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/itrauktis-ugdyme/>
5. Nacionalinė švietimo agentūra. IPU mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/02/IPUMokyklu-veiklos-kokybes-isivertinimo-metodika.pdf>
6. Nacionalinė švietimo agentūra. Universalaus dizaino priemonės ugdymuisi. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/05/buf_Universalaus-dizaino-priemone%CC%87s-ugdymuisi-1.pdf
7. Švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio ugdymo turinio analizė ir tobulinimo perspektyvos: esminiai radiniai ir rekomendacijos. Vilnius, 2024. Prieiga per internetą: <https://smsm.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/5/aXdeGLEdlek.pdf>

PRIEDAI

Priedas 1

MOKYKLOS ĮSIVERTINIMO REZULTATAI

Mokyklos stipriosios veiklos sritys:

1. Bendra **grupės atmosfera** pozityvi, grįsta maloniu bendravimu ir bendradarbiavimu (1.1.1.).
2. **Fizinė aplinka** saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams (1.1.2.).
3. Mokytojas bendrauja taip, kad vaikai **pasitikėtų** savo jėgomis, **didžiuotųsi** savo individualumu ir unikaliomis savybėmis (1.2.2.).
4. **Ugdymo (si) aplinka** ir veikla **pritaikyta** skirtingų ugdymosi poreikių vaikams. Mokytojas **modifikuoja** fizinę aplinką ir veiklas, teikia pagalbą, atsižvelgdamas į **situacines vaikų reikmes** (1.4.2.).
5. Vaikai **savo iniciatyva pasirenka** veiklą ir priemones, **įsitraukia** į veiklą ir ją plėtoja (2.1.1.).
6. Ugdymo (si) aplinka yra **patogi ir skatinanti imtis** įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais. Aplinkoje įrengtos **erdvės atsipalaidavimui** ir ramybei, kur vaikai gali pabūti vieni ir pailsėti. (3.1.1., 3.1.4.)
7. Mokytojas **vertina** vaikų **įsitraukimo** į ugdymosi procesą **lygi** ir prireikus **tinkamai pritaiko** veiklas, siekdamas, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą (4.2.3.).
8. Mokytojas **sistemiškai stebi ir fiksuoja** vaikų pasiekimus, **dokumentuoja** vaikų daromą pažangą, **lygina ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais**, viešai **nelygina** vaikų pasiekimų **tarpusavyje** (5.1.1.).
9. Mokytojas **gerbia kiekvieną šeimą**, kviečia šeimos narius bendradarbiauti, parodo, kad jie yra laukiami ir randa būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą (6.1.1.).
10. Mokyklos **personalas** laiko save **viena komanda** siekiančia bendrų tikslų. **Maža mokytojų kaita**, kas rodo vidinę atmosferą, pačių mokytojų atsidavimą darbui (7.1.3.).

Mokyklos tobulintinos veiklos sritys:

1. Mokytojas kuria su kiekvienu vaiku **prieraišų individualų santykį** (3.2.1.).
2. Ugdymo (si) aplinka skatina vaikus **nevengti tam tikros** jų amžiui tinkamos ugdymo (si) **rizikos** (3.3.5.).

3. Mokytojas **siūlo veiklas, kurios skatina** vaikų susidomėjimą ir kelia jiems naujų iššūkių, žadina kūrybingumą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, padeda savarankiškai ieškoti atsakymų, spręsti problemas (4.2.2.).

4. Mokytojas suteikia žinių ir dalijasi idėjomis su tėvais (globėjais) ir kitais šeimū nariais, siekdamas **sustiprinti tėvų (globėjų) kompetencijas**, kad jie galėtų namuose sukurti stimuliuojančią ugdomąją aplinką, **bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais**, siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai (6.2.2., 7.2.2.).

5. Tobulinant Mokyklos veiklą **atsižvelgiama** ir į tėvų (globėjų) nuomonę (7.4.3.).